

הצעות לסדר-היום

הצעה לסדר היום מס' 1

איכלוס ירושלים העתיקה

(של חבר-הכנסת ס.צ. גריה)

משה צבי גריה:
(מפד"ל)

ברשות היושב-ראש, אנשי הכנסת הנכבדים.

נצטוונו על ידי בניה הנחמה: ואל

תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ. חובה עלינו

להעלות את ירושלים על ראש כהונתה של הכנסת השביעית.

עיני כל ישראל נשואות אל העיר הזאת -

עיר עוז לנו. היא תל-תלפיות, היא בית חיינו ומבשרת גאולתנו.

ירושלים שייכת לכלל ישראל. ירושלים

לא נתחלקה לשבטים. ועל הכיבוש הראשון של ירושלים נאמר בדברי הימים

וילך דוד וכל ישראל. ומפרש רד"ק: כיוון שסלך על כל ישראל הלך

אל ירושלים... לפי שהיתה קבלה אצלם כי ציון ראש ממלכת ישראל, ולא

ילכוד אותה אלא מי שיהיה סלך על כל ישראל.

גם בימינו לא זכינו לכיבוש ירושלים

בזמן שלוחסינו היו מפולגים. רק בזמן שזכינו לממשלת ליכוד לאומי

ואחדות לוחמים בצבא-הגנה-לישראל, חזרה ירושלים לישראל.

ירושלים נו עדה לנו מפי הגבורה.

עלא בינו הראשון נאמר: ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. ומפרש רש"י

על פי הסדרש: וכל מסעי הנגבה, ללכת לדרומה של ארץ ישראל, והיא

לצד ירושלים... להר הסוריה שהוא נחלתו. ועם זאת, אוסר יחזקאל

הנביא: זאת ירושלים בתוך הגויים שמתיה, ומכיבותיה ארצות - מימי

קדם מהוה ירושלים מוקדם משיכה למבקשי ה'.

גם הלחצים המדיניים עלינו הקשורים

בירושלים עתיקי יומין הם. כבר בטשא ומתן על רכישת מערת המכפלה

נשתלכה תביעה פולטית-טריטוריאלית, תביעה של ויתור על ירושלים:

אומר המדרש: „אמרו לו בני יהודה לאברהם אבינו: אנו יודעים שהקב"צ עתיד ליתן לך את כל הארצות האלה, כרות עמנו שבועה, שאין בני ישראל יורשים את עיר יבוס - את ירושלים - כי אם ברצונם של בני יבוס, ואחר כך קנה את סערת המכפלה“.

כבר אז התחיל הלחץ שנוותר על ירושלים, ובכדי לעמוד בלחצים האלה יש צורך ליצור עובדות, ליצור מציאות מסשית, להכניס יותר ויותר יהודים לירושלים.

בימי עזרא ונחמיה נעשו סאטצים מיוחדים לא רק לבנות את חומת ירושלים, אלא גם לאכלס את העיר: „וישבו שרי העם בירושלים - בימינו רק שר אחד, סגן ראש הממשלה, אולם בימי עזרא ונחמיה נאמר: „וישבו שרי העם בירושלים“ - כל שרי העם ישבו בירושלים - ושאר העם הפילו גורלות, להביא אחד סן העשרה לשבת בירושלים עיר הקודש, ותשע הידות בערים. ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלים“.

גם אז לא היה פשוט. אותה מנסה הנחתה את המסנה האומרת „הכל מעלין לירושלים“.

את כל בני ביתו אדם כופה לעלות וליישב עמו בירושלים“.

גם בתנאים יותר קשים.

הדבר מוסבר לפידעת הרמב"ן האומר, כי מצוות כיבוש ארץ ישראל אינה מתקיימת בכיבוש גרידא, אלא ביישוב ובהתנחלות, וסוכן שירושלים אין כיבושה ושחרורה מסתיים בצבא העומד על חוסותיה, אלא בילדים ובילדות המשחקים כרחובותיה, כמו שנאמר בזכריה הנביא.

לא הסתפקו חכמינו ז"ל בתקנות שונות המכוונות להעלות את ירושלים, אלא הוסיפו תקנה מיוחדת, כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות“.

על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים“.

קדושת ירושלים עיקרה בין החומות היא, ותיקון חומות העיר ומגדליה היה נעשה מתרוסות ומשקלים. ועם זה הרחיבה גם כשאותה הרחבה, לא היתה קדושתה גמורה, וראו ענין גדול ביישוב צפוף סביבותיה.

גם בימי קדם היו בעיות של בניין ערים. אוסר זכריה הנביא: "וארא והנה איש ובידו חבל מדה", והוא הלך, למד את ירושלים. סדידות אלה ודאי היו סגבילות ומצמצמות - ומפרש רש"י, לעשותה קטנה", ולכן באה סיד ההוראה המפורשת על ידי הנביא: "פרזות תשב ירושלים". מה פרזות הללו אין להם שיעור בבניין ישובן, אלא כמה שרוצין בונין - אף ירושלים כן".

הרבה זמן לפני תקופת הציונות המדינית ידעו היושבים בין החומות, את סוד הרחבת העיר וגבולותיה, ובפרוטות הגדולות עשו גדולות ונצורות. שכונות צמחו וגדלו, ומבין החומות יצאו שומרי אמונים גם לירושלים החדשה.

ירושלים חיה וקיימת בלב כל יהודי, ולב כל יהודי חי וקיים בירושלים. האם עשינו ככר בסידה מספקת בכדי להחזיר את ירושלים אלינו, לפדות אותה מסביה, להחזיר את ירושלים ליהודה וישראל ולהחזיר את בני יהודה ובני ישראל לירושלים?

עבודה גדולה נעשתה במסגרת הרובע

היהודי, והיא ראוייה להערכה. לא קל היה מערימות העפר להחיות הכתלים. אולם מי קבע את התחומין בעיר? מי הגביל את הרובע היהודי? "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל"? כשם שלא השלמנו את הקיסוע והגיטוד של הכותל המערבי, ומן המיצר יצאנו למרחב, כך לא יתכן להשלים עם הצמצום של נחלתנו ואחוזתנו בעיר הקודש והמקדש.

אמנם, כל מי שיושב במקום - יש לו

זכויות ואין לקפח אותו. אולם יש להבחין בין חזקת-שעה לחזקת-דורות, בין קניין-שנים לקניין-עולם, בין קניין-יחידים לקניין-עם. לפי גירסה עתיקה בתפילת-נחם נאמר שם על ירושלים: "לבני ישראל ביתנה לנחלה, ולזרע ישורון - ירושה הושתה".

ישנן סגבלות גדולות בירושלים שאין

יד אדם משגת שם. חלקים גדולים באנושות, דתות המסיפות עמים קשורות עם ירושלים. ועל כך נאמר, בונה ירושלים ה'". בנין ירושלים השלם בידי יוצרה הוא נתון, בידי שמים הוא מסור.

אולם הארץ נתן לבני אדם. זרוז הבניה
בתוככי העיר והרחבת הגבולות מחוץ לעיר, הקמת חומת אדם מצפון וממזרח -
ודאי בידינו הוא, ביכולתנו, והשאלה היא: האם סיצינו כל האפשרויות
לקידום הבניין והאיכלוס? הם גזיסנו את מלוא הרצון והחייבה הקיימת
בלב העם למען עירו אשר אהב סלה?

(אחרי כן רש.)

עובדה מצערת היא כי סלבד הסמונים הנוהרים לכותל ומסביבו ביום ובלילה החלוצה הראשונה הרי ישנן רק שתי ישיבות - "ישיבת הכותל" של בני-עקיבא, /ישיבת "המתיבתא" של הראשון לציון - החלוצה השנייה ונח"ל "סוריה" שבא באמצע. עדיין מספחות בודדות גרות, סמס לנוח, בתוך העיר העתיקה, נוסף על בני הישיבות של ישיבת הכותל ואנשי נח"ל סוריה. חייבים אנו להזרים מספחות מספחות לתוככי העיר; נרשמו הרבה מספחות אחרי השחרור ואנו צריכים לבדוק מחדש את הרשימה לראות מי ומי מוכן היום ללכת העירה, ואם צריך לפתוח את שערי העיר ואת שאר בתי העיר.

אמר מסורר הכיסופים, רבי יהודה הלוי ז"ל:

"כי ירושלים אטנם תיבנה, כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכוסף עד שיכוננו אבניה ועפרה".

רב הכוסף אשר נתגלה בלחימה הסופלאה על

העיר ועל אנפיה. הורים שכולים מצאו נספי נוחם בעובדה שבנם נפל למען ירושלים. וכה היו דברי האב השכול, רבי יצחק צבי נרי ז"ל לחברו רבי מרדכי לקס הי"ו ששכל את בנו במלחמת ששת-הימים באום-כתף: "בני נפל בכפר עציון, בזמן שירושלים נפלה ביד אויבי, ואילו בנך נפל כנגב בזמן שירושלים שוחררה - תהי זאת נחמתך".

אכן הסחיר אשר שולם תובע את התמורה

המלאה. יקרה לנו כל אבן בירושלים, אולם היא צריכה להיות לראש-פינה, לראש-בית.

קיימות סיגבלות בתוך החומות - לא להוציא

ישן מפני חדש; לשטור על עתיקותה של עיר תקודש, וזה ודאי מאיט את קצב הבניה; אולם ראוי להזדרז, ו"אין סדרזין אלא לסזורזין".

יבורכו כל העושים במלאכה, הבונים

בחומה והנושאים בסבל. לא קלה עבודת אותו המשרד האחראי לשיקום ירושלים ויש לאסוף את ידי האנשים העוסקים בכך במסד, עד יגיעו לספחות. אגרת חייבים לבדוק בדיקה מדוקדקת האם עשינו כבר כל מה שיכולנו לעשות, האם לא ניתן לעשות יותר ויותר.

ב"שמונה-עשרה" תוקנה כרכה-תפילה סיוחדת

על בנין ירושלים; כי אכן גדול החזון ורבה הציפיה והתקווה. אנו אסונה
כי עוד ביסינו נזכה לסיילוי דברי הנביא אשר קראנו בשבת שעברה - שבת
חנוכה: "ונחל ה' את יהודה חלקו על אדמת הקודש ובחר עוד בירושלים".

אחרי כן א. כץ - רש